

екстремальних проявів погоди набуває особливої актуальності через глобальні зміни клімату та зростання антропогенного навантаження на довкілля.

Формування відбувається під впливом як природних процесів, так і діяльності людини. Природна мінливість атмосфери, зокрема зміни тиску, циркуляції повітряних мас і кліматичні коливання, може спричинити сильні шторми, інтенсивні опади або аномальні температури. Значну роль відіграє і людська діяльність – урбанізація, велика кількість асфальтованих і забудованих поверхонь та знищення водно-болотних угідь зменшують природне поглинання води, що підсилює повені. Високі будівлі та забруднення повітря змінюють його рух і сприяють утворенню гроз, а також формують міські острови тепла, через які теплові хвилі стають частішими та небезпечнішими. За даними Міжурядової групи експертів зі зміни клімату (ІРСС), підвищення середньої температури планети на 1°C може вбирати приблизно на 7 % більше вологи. Це призводить до збільшення обсягів опадів, оскільки тепліше повітря утримує більше вологи. Таким чином, екстремальна погода є результатом взаємодії природних процесів і антропогенного впливу, який значно підсилює її наслідки для людей і довкілля.

Зміна клімату має значний вплив на довкілля, економіку, здоров'я та суспільство. Підвищення рівня моря через теплове розширення та танення льодовиків. Збільшення дефіциту води в деяких районах призводить до опустелювання та зниження врожайності, що ускладнює довгострокове планування через менш надійні та передбачувані сезони, робить неврожай та дефіцит їжі більш імовірними, водночас посилюючи регіональну напруженість і ризик конфліктів. Закислення океану шкодить рибальству й кораловим рифам, а швидка втрата середовищ існування й зміна ареалів видів загрожують біорізноманіттю. Зростає ймовірність поширення хвороб, такі як малярія та Лихоманка Денге, а економічні втрати від кліматичних змін будуть величезними.

Моніторинг метеорологічних явищ здійснюється за допомогою наземних станцій, радіозондів, радарів та супутників, що забезпечують дані про температуру, опади, хмарність і рух циклонів. Прогнозування базується на синоптичних методах, чисельних моделях, статистичних даних та кліматичному моделюванні. Важливу роль відіграють системи раннього попередження, які інтегрують інформацію з різних джерел і оперативно інформують населення. Завдяки поєднанню цих технологій своєчасне прогнозування дозволяє заздалегідь дізнатися про екстремальні явища, це дає змогу зменшити масштаби руйнувань і запобігти значним людським втратам.

ТЕРОРИСТИЧНІ АКТИ НА ПОВІТРЯНОМУ ТРАНСПОРТІ ЯК ПРОЯВ СОЦІАЛЬНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

Пранович К.О.

*Миколаївський національний аграрний університет
kurepin@mnaui.edu.ua*

Неможливо уявити національну та міжнародну логістичну інфраструктуру без повітряного транспорту. У глобальній інтеграції вона забезпечує швидке переміщення людей та вантажів, сприяє розвитку економіки, міжнародних зв'язків та надає можливість людям швидко переміщатися. Його функціонування впливає на ефективність ділових процесів та доступність різних регіонів. Водночас безпека та будь-які порушення призводять до серйозних наслідків для життя та здоров'я людей, викликають громадський резонанс та дестабілізують суспільство.

Одним із факторів дестабілізації та небезпеки на повітряному транспорті є терористичні акти [1, с. 167]. Їх суть полягає в умисному застосуванні насильства з метою порушення безпеки польотів та досягнення різнопланових цілей. Прояв таких дій зводиться до захоплення повітряного судна, утримання заручників, закладенні вибухових пристроїв або спробі знищити літак. При цьому спрямованість дії характеризується як завданням фізичної шкоди, так й створенням психологічного тиску, страху, панікою та громадським напруженням. Терористичні акти в авіації мають високий рівень резонансу, мають масштабні наслідки для громадської безпеки та міжнародної стабільності.

Терористичні дії в авіації характеризуються високим рівнем непередбачуваності. Надкритична ситуація яка може виникнути, це встановлення контролю терористами за рухом літака та подальшого висування вимог. У таких умовах пасажери та екіпаж можуть опинитися в ролі заручників. Подібні сценарії призводять до тяжких наслідків для безпосередніх учасників подій та супроводжуються психологічним тиском, загрозою життю людей та ризиком ескалації конфлікту.

Сценарії з захопленням повітряного судна викликають сильний резонанс і порушують відчуття стабільності. Вони призводять до дезорганізації поведінки людей: панічний настрій серед населення; підвищений рівень тривожності та страху [2, с. 19]. Одночасно порушується нормальне функціонування авіаційного сполучення, що впливає на економічні процеси та мобільність населення. Непередбачуваним наслідком є формує довготривалого негативного соціального ефекту та підриву впевненості громадян у захищеності.

Отже, соціальна безпека на повітряному транспорті є необхідною умовою його існування. Терористичні акти становлять серйозну загрозу, оскільки мають масштабні наслідки для життя людей, стабільності суспільства. Це підкреслює необхідність постійного вдосконалення заходів щодо запобігання та підвищення рівня захисту в авіаційній сфері.

Список використаних джерел

1. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130>.
2. Іваненко В. С. Стресостійкість, як вид психологічної особистості // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 18-20. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12066>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДТРИМКИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Рачок О.Л.

*Луганський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
oksana.rachok7@gmail.com*

В умовах воєнного стану проблема збереження та відновлення ментального здоров'я населення набуває особливої значущості. Постійна небезпека для життя,